

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

گروه پرستاری داخلی جراحی

شیوه نامه اجرایی برنامه آموزش
اصول و مهارت های پرستاری
عملی (پراتیک)

بهمن ماه ۱۴۰۱

مقدمه

اصول و مهارت های پرستاری به عنوان یک درس پایه برای دانشجویان پرستاری محسوب می شود که طی آن دانشجویان برای مراقبت از مددجویان مبتلا به مشکلات سلامتی آماده می شوند. در این درس دانشجویان پرستاری، مفاهیم آموخته شده در قسمت نظری را در یک محیط شبیه سازی شده به کار می گیرند.

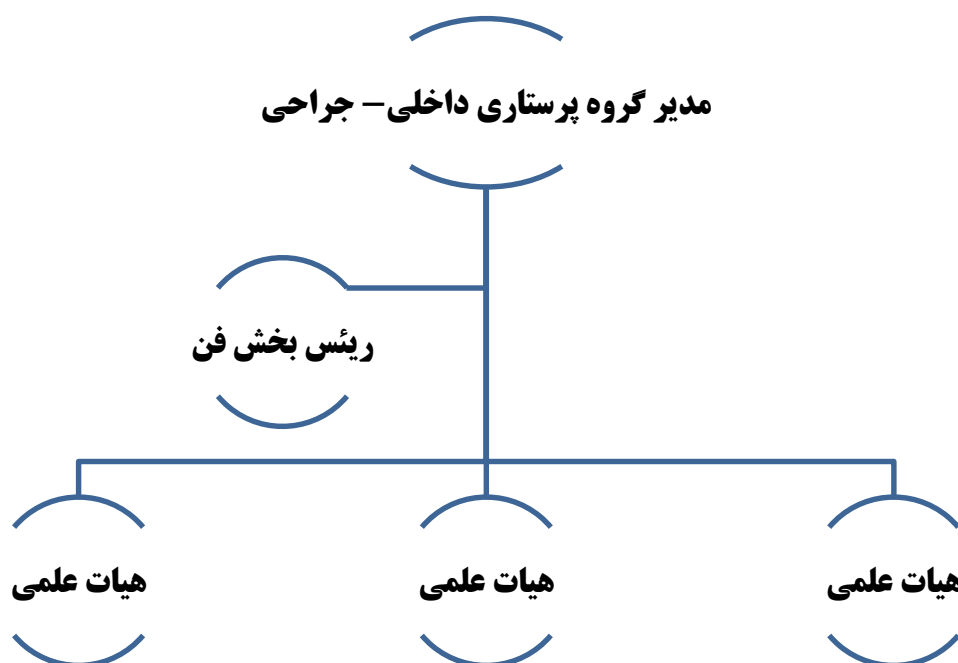
بخش آزمایشگاه مهارت های بالینی (پراتیک) نمادی از یک بیمارستان کوچک است که به دانشجویان پرستاری کمک می کند قبل از شروع واحدهای بالینی در محیط بیمارستان، مهارت های اساسی و ضروری در مراقبت از بیمار را آموزش ببینند و سپس مهارت های آموزش دیده را تمرین کنند.

طول دوره و تعداد واحدها

دانشجویان در نیم سال اول تحصیلی، واحد اصول و مهارت های پرستاری را به شکل نظری، عملی و کارآموزی می گذرانند.

ردیف	درس	تعداد واحد
۱	نظری	۲/۵
۲	عملی	۱/۵
۳	کارآموزی	۱

نمودار سازمانی گروه پرستاری داخلی جراحی در مدیریت برنامه آموزش اصول و مهارت های پرستاری

مدیر گروه: دکتر فریبا برهانی

مشاور آموزشی: دکتر سیما زهری انبوهی	رئیس بخش داخلی جراحی: دکتر مهسا بوذری پور
رئیس بخش فن پرستاری: دکتر سولماز موسوی	مسوول اعتبار بخشی: دکتر فاطمه حسن دوست
مسوول دفتر توسعه آموزش: دکتر فاطمه منجدبی	مسوول امور بین الملل: دکتر میترا زندگی
مسوول امور بالینی: دکتر ندا ثنائی	مسوول دفتر: خانم فاطمه سیف الله زاده

اهداف اصلی تدوین شیوه نامه اجرایی بر موارد زیر تمرکز دارد:

- اطمینان از تربیت دانش آموختگان توانمند
- نظام‌مند بودن ارائه برنامه آموزش عملی توسط اساتید
- نظام‌مند بودن شیوه ارزشیابی عمومی و اختصاصی دانشجویان جهت ارتقای کیفیت آموزش حرفه‌ای
- ارائه بازخورد مناسب به دانشجویان با هدف تقویت نقاط مثبت و شناخت و مرتفع سازی نقاط ضعف
- کمک به اتخاذ تصمیمات عملیاتی جهت بهبود وضعیت آموزش بالینی برای اساتید و دانشجویان

راهبردهای برنامه آموزش اصول و مهارت های پرستاری عملی

آموزش بالینی به شیوه عملی و با حضور در کلاس های آزمایشگاه مهارت‌های بالینی (پراتیک های A-B-C) واقع در دانشکده پرستاری و مامایی و به روش نمایش مهارت هایی مبتنی بر اهداف آموزشی انجام می شود. استفاده از وسایل واقعی و همچنین شبیه سازها، امکان تکرار و تمرین مهارت ها را فراهم می کند.

دستورالعمل اجرایی آموزش اصول و مهارت های پرستاری عملی

بخش آزمایشگاه مهارت‌های بالینی (پراتیک)

- ساعت حضور در آزمایشگاه مهارت‌های بالینی (پراتیک) براساس برنامه ریزی ساعت ۸ الی ۱۵ می باشد. ساعت ۱۲ تا ۱۳ زمان ناهار و نماز می باشد.
- کدهای اخلاق در پرستاری بایستی به دانشجویان آموزش داده شود.
- طرح درس روزانه عملی توسط مدرس در ابتدای هر روز برای دانشجویان توضیح داده شود.
- در ارتباط با شیوه ارزشیابی عمومی و اختصاصی بخش مورد نظر توضیحات کامل و واضح داده شود و شاخص‌های ارزشیابی به رویت رسیده و در اختیار وی قرار گیرد.
- لازم است در طی مشارکت دانشجویان در مراقبت، نقاط ضعف و قوت آنها شناسایی و در جهت تقویت نقاط قوت و مرتفع سازی نقاط ضعف و نیازهای آموزشی فراگیران اقدام مناسب صورت پذیرد.
- لازم است فهرست وسایل و تجهیزات مورد نیاز برای برگزاری هر روز کلاس در آزمایشگاه مهارت‌های بالینی (پراتیک) توسط مدرس مسوول درس به مسوول بخش مهارت بالینی اعلام گردد.
- برنامه ریزی جهت حضور حداکثر ۹ الی ۱۰ نفر در هر اتاق (۸ الی ۹ دانشجو به همراه یک نفر مدرس) و حداکثر ظرفیت در کلاس حسب اندازه کلاس تعیین گردد.

- در زمان حضور در آزمایشگاه مهارت‌های بالینی (پراتیک)، رعایت لباس فرم توسط دانشجویان و مدرسان محترم ضرورت دارد.
- از همراه آوردن وسایل اضافی از قبیل کیف به آزمایشگاه مهارت‌های بالینی (پراتیک)، خودداری گردد.
- لازم است دانشجویان وسایل مورد نیاز جهت یادداشت برداری به صورت فردی را همراه داشته باشند.
- استفاده اجباری از ماسک به روش صحیح در زمان پاندمی بیماری‌های تنفسی طبق مقررات اعلام شده در آزمایشگاه مهارت‌های بالینی (پراتیک)، ضرورت دارد.
- ضروری است دست‌ها با روش صحیح قبل از شروع کار و پس از حضور در آزمایشگاه مهارت‌های بالینی (پراتیک) شسته شوند.
- از جا به جایی و دست زدن به سایر وسایل موجود در اتاق‌ها (وسایلی که در طی برنامه آموزشی کاربردی ندارند) خودداری گردد.
- از خوردن و نوشیدن در داخل آزمایشگاه مهارت‌های بالینی (پراتیک)، خودداری گردد.
- زباله‌های تولید شده در طی زمان حضور در آزمایشگاه مهارت‌های بالینی (پراتیک) در سطل‌های تعیین شده ریخته شوند.
- فهرست تمامی وسایل مورد نیاز مهارت‌های بالینی باید توسط مدرس تعیین و در دسترس دانشجو قرار گیرد.
- تمامی مهارت‌های مورد هدف در آموزش مهارت‌های بالینی باید در ابتدا توسط مدرس انجام شده و سپس توسط تک تک دانشجویان به طور مکرر تمرین گردد.
- لازم است مدرس در حین تمرین دانشجویان حضور داشته و بازخورد لازم را به عملکرد آنها بدهد.
- در پایان هر روز کاری، قبل از اتمام کلاس، کلیه وسایل توسط دانشجویان جمع‌آوری و تحت نظارت مدرس در قفسه‌های اختصاصی خود قرار داده شوند.
- دانشجو موظف است در ساعات تعیین شده در طرح درس برای تمرین مهارت‌ها در آزمایشگاه مهارت‌های بالینی (پراتیک) حضور داشته باشد.
- حضور در کارآموزی اصول و مهارت‌های پرستاری منوط به قبول شدن در نمره عملی در پایان دوره است.

توجه: جهت نگهداری هر چه بهتر تجهیزات و مشارکت دانشجویان در این مورد، در ابتدای هر روز، یک نفر از دانشجویان به عنوان نماینده کلید کلاس مهارت‌های بالینی را از مسئول دفتر گروه تحویل گرفته و کارت شناسایی خود را تحویل می‌دهد و بعد از اتمام کلاس کلید تحویل داده می‌شود و کلیه دانشجویان در نگهداری وسایل مسئولیت دارند.

ارزشیابی دانشجویان در بخش آموزش اصول و مهارت های پرستاری عملی (پراتیک)

فرایند ارزشیابی در طرح درس بالینی به طور کامل و شفاف نوشته شده و به اطلاع دانشجویان برسد. لازم است مدرسان در

ارزشیابی حتما موارد زیر را لحاظ کنند:

- حضور به موقع دانشجو در جلسات آموزشی
- رعایت دستور العمل های قید شده در شیوه نامه اعم از استفاده از ماسک، رعایت فاصله و غیره
- کسب آمادگی نظری برای حضور در کلاس، بر اساس خواسته مدرس مربوطه.
- توانایی و مهارت انجام اقدامات عملی و مهارت هایی که مدرس در حین حضور در آزمایشگاه مهارتهای بالینی (پراتیک) آموزش داده است.
- رعایت پوشش ظاهری طبق قوانین رایج حضور در محیط دانشگاه
- رعایت لباس فرم و استانداردهای پوشش مناسب جهت حضور
- مشارکت فعال در برنامه کلاس بالینی
- حضور به موقع در روز ارزشیابی نهایی و کسب نمره قابل قبول بر اساس فهرست واری (چک لیست) مهارت های انتخابی
- حضور دانشجو در تمام روزهای کلاس عملی الزامی است. (در صورت یک جلسه غیبت موجه، بایستی هماهنگی با مدرس صورت گرفته و روز غیبت را در کلاسهای بعدی حتما جبران نماید).
- در صورت غیبت دو روز و بیشتر نمره صفر منظور می شود.
- گزارش غیبت دانشجویان و بررسی موجه بودن غیبت ابتدا بر عهده مدرس مربوطه و تایید رئیس بخش فن و در شرایطی که تصمیم گیری با مشکل مواجه شود بر عهده مدیر گروه است.

پایش فرآیندها و پیامدها و ارتقاء کیفیت برنامه آموزشی

- ارزشیابی طرح درس بالینی
- انجام نظرسنجی های از دانشجویان، دانش آموختگان، اساتید و مدیران حوزه آموزش و اصلاح فرآیندها بر اساس آنها
- خودارزشیابی مدرس و دانشجو
- رسیدگی به درخواست مدرسان و دانشجویان

ابزارهای ارزشیابی

- فرم خود گزارش دهی توسط دانشجو
- فرم های طرح و دوره درس

- فرم های موجود در سامانه هم آوا جهت ارزشیابی اساتید
- آزمون های عملی در دروس عملی در طول دوره و پایان دوره
- فرم های نظر سنجی

چگونگی استفاده از نتایج ارزشیابی

- اصلاح برنامه در مقاطع مختلف با استفاده از تصمیم گیری در شورای آموزشی دانشکده و دانشگاه
- ارجاع نتایج تحلیل عملکرد دانشجویان و دانش‌آموختگان به مراجع بالادستی مربوطه مثل دانشگاه، کمیته برنامه ریزی درسی و مشاوره دانشجویی حسب مورد درخواست

کد پوشی (Dress code) دانشجویان پرستاری در آزمایشگاه مهارتهای بالینی (پراتیک)

هدف از تعیین ضوابط پوشش برای دانشجویان دستیابی به موارد زیر می‌باشد:

- احترام به ارزش‌های دینی و فرهنگی جامعه
- جلب اعتماد مددجویان و همکاران گروه درمان و مراقبت در مراکز درمان
- رعایت موازین حرفه‌ای و حفظ اعتبار تاریخی پرستاری
- پیشگیری از انتقال عفونت
- حفظ سلامت و پیشگیری از آسیب

روپوش

- پوشش دانشجویان پرستاری باید به گونه‌ای باشد که باعث انتقال آلودگی نشود.
- در کلیه عرصه‌های بالینی پوشیدن لباس فرم پرستاری ضروری است
- به منظور جلوگیری از انتقال عفونت، لباس فرم پرستاری تنها باید در عرصه بالین استفاده شود.
- روپوش باید تمیز و اتوکشیده باشد.
- روپوش دانشجویان (دختر و پسر) باید سفید باشد.
- دکمه‌های روپوش باید همیشه بسته باشد.
- روپوش باید گشاد و آزاد باشد.
- پوشیدن روپوش تنگ و چسبان ممنوع است.

مقنعه

- دانشجویان دختر باید از مقنعه سورمه‌ای استفاده کنند.

- موها باید کامل در زیر مقنعه پوشیده باشد.

- بلندی مقنعه باید روی سرشانه‌ها را بپوشاند.

شلوار

- شلوار دانشجویان (پسر و دختر) باید سورمه‌ای یا مشکی تیره (پارچه‌ای یا کتان) باشد.

کفش

- به دلایل ایمنی، کفش دانشجوی پرستاری باید جلو بسته بوده، راحت باشد و از پای دانشجو در برابر صدمات و ترشح مایعات آلوده محافظت کند.

- رنگ کفش باید تیره (مشکی، سرمه‌ای و قهوه‌ای) باشد.

- پاشنه کفش باید متناسب و بیصدا باشد.

- پوشیدن صندل، چکمه و کفش پاشنه بلند ممنوع است.

ناخن

- ناخن‌ها باید تمیز، کوتاه و مرتب نگه داشته شود.

- استفاده از ناخن مصنوعی مجاز نمی‌باشد.

- استفاده از لاک مجاز نمی‌باشد.

زیور آلات و آرایش

- استفاده از عطر و ادکلن و لوسیون‌های معطر می‌تواند باعث تشدید تهوع، استفراغ، حملات آسم و سایر علائم شود، لذا استفاده از عطرهاى تند مجاز نمی‌باشد.

- دانشجویان دختر باید ساده و بدون آرایش باشند.

- آرایش صورت و چشم‌ها در دانشجویان دختر ممنوع می‌باشد.

- استفاده از آرایش غیر معمول موها و محاسن برای دانشجویان پسر ممنوع است.

- استفاده از انگشتر تراش‌دار، دستبند به دلیل انتقال عفونت ممنوع است.

- حلقه باید صاف و بدون تراش باشد.

- نصب حلقه یا نگین به بینی، ابرو، زبان در نواحی قابل رویت بدن ممنوع است.

- انواع خالکوبی نباید در نواحی قابل رویت و قابل دید باشد.

تلفن همراه

- تلفن همراه باید در حالت بدون صدا باشد.
- صحبت کردن با تلفن همراه فقط در شرایط اضطراری و خارج از فضای آموزشی مجاز می باشد.

کارت شناسایی

- کلیه دانشجویان باید دارای کارت شناسایی باشند که از طرف دانشکده یا بیمارستان به آنها داده می شود.
- کارت شناسایی باید روی لباس فرم دانشجو نصب شود.
- کارت شناسایی باید کاملاً در معرض دید باشد.
- کارت شناسایی باید کاملاً در معرض دید و بالاتر از سطح کمر روی یونیفرم دانشجو نصب شود.

منابع انگلیسی و فارسی:

- Kozier B, Erb G. Fundamentals of Nursing: concepts process and practice. Last edition. New York: Pearson.
- Potter P.A, Perry A.G. Fundamentals of Nursing. Last edition. Amsterdam: Netherlands.
- Najafi B, Nakhaei M, Vagharseyyedin S.A. Clinical Competence of Nurses: A Systematic Review Study. Quarterly Journal of Nursing Management. 2022; 11(1):1-9. Available from: <https://sid.ir/paper/1010861/en>
- Abgineh Esfandiari S. Correlation between Feedback in Clinical Education and Professional Self-Concept in Nursing Students. Iranian Journal of Medical Education. 2022; 22:261-9.
- پوتر پ.الف، پری الف.ج. اصول و فنون پرستاری، ترجمه نجفی قزلبه ط. تهران: انتشارات سالمی، ۱۳۹۷.